

Кирило МИХАЙЛОВ

Студент факультет банківського бізнесу

Тернопільський національний

економічний університет

Науковий керівник:

к. е. н., доцент Метлушко О.В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Протягом 2016 р. та на початку поточного року політика держави щодо оздоровлення банківської системи та підтримки курсової стабільності в Україні формувалася в умовах низької ділової активності суб'єктів господарювання на тлі продовження військових дій на сході країни, що призводило до збереження недовіри до банківської системи, повільного відновлення депозитного ринку, скорочення обсягів кредитування реального сектору економіки та погіршення якості кредитного портфеля банків. Ефективність валютно-курсової політики держави обмежувала, серед іншого, недостатньо сприятлива зовнішня кон'юнктура на основні експортні позиції, що провокувало зниження пропозиції валюти на міжбанківському ринку за збереження попиту на валюту з боку імпортерів та значно меншою мірою населення.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що економіка України знаходиться на перехідному етапі і вибір правильної грошово-кредитної політики впливатиме на її подальше економічне зростання. Досвід багатьох країн світу свідчить, що ефективне поєднання різних інструментів державного регулювання грошово-кредитної сфери дає змогу вирішити проблему тимчасової нестачі ліквідності фінансових посередників, запобігаючи при цьому її переростанню в кризу платоспроможності, а також ефективно використовувати можливості для зростання та розвитку економіки як єдиного цілого.

В економічній науці проблеми грошово-кредитної політики вивчені достатньою, однак в сучасних умовах ринкової трансформації економіки України існує потреба подальшого дослідження процесу формування та застосування монетарних інструментів для недопущення прискорення зростання цін, впливу застосування заходів монетарної політики на різні сектори економіки, визначення оптимального співвідношення монетарних та фіскальних інструментів, яке забезпечуватиме макроекономічний розвиток.

Досліджуючи порядок розроблення та прийняття основних засад грошово-кредитної політики України Метлушко О. В. зазначає, що визначення основних орієнтирів грошово-кредитної політики, таких як інфляція, зайнятість, платіжний баланс, економічний розвиток, не можуть вирішуватись лише Національним банком України, який має вплив виключно на пропозицію грошей. На думку автора, зазначені проблеми можуть вирішуватися лише спільно Урядом і Національним банком України [1].

Подібної думки дотримується Чайковська І. В. [3], яка вважає суттєвим чинником удосконалення грошово-кредитної політики запровадження принципу плановості, що передбачає прийняття єдиного плану, а саме основних засад грошово-кредитної політики. Це має бути узгоджений план дій Уряду і Національного банку України щодо встановлення єдиного державного режиму реалізації грошово-кредитної політики. Вона стверджує, що цьому сприятиме і прийняття Кабінетом Міністрів України постанови про координацію діяльності міністерств і відомств у межах реалізації основних засад грошово-кредитної політики.

Щодо реалізації грошово-кредитної (монетарної) політики, то є певні ризики та застереження, які можна згрупувати таким чином:

— зовнішні ризики. У зовнішньому секторі економіки основні ризики пов'язані з динамікою світових цін на сировинні товари. У випадку

зниження цін на сировинні товари надходження від експорту теж знижуватимуться. Це створить відповідний тиск на поточний рахунок платіжного балансу України та обмінний курс гривні. Одночасно економічна активність пригнічуватиметься послабленням конкурентоспроможності вітчизняних експортоорієнтованих підприємств та зниженням їх платоспроможного попиту. Основний чинник нейтралізації зазначеного ризику для цінової стабільності та економічного зростання перебуває переважно поза межами впливу Національного банку. Він полягає в проведенні структурних реформ, які спроможні змінити сировинний характер економіки України. Національний банк за допомогою монетарних інструментів згладжуватиме вплив відповідних шоків, що допомагатиме економіці повернутися в стан рівноваги;

— внутрішні ризики. Разом із базовим прогнозним сценарієм розглядаються ризики, характерні для 2018 р., які можуть зумовити відхилення очікуваної інфляції від цільової траєкторії та вимагатимуть відповідної реакції з боку монетарної політики.

Найбільш вагомим фактором невизначеності є розвиток ситуації на сході України. Ескалація бойових дій може призвести до погіршення очікувань і негативних соціально-економічних наслідків.

Ключовим політичним ризиком для макроекономічної стабільності є повільне впровадження структурних реформ, передбачених спільною програмою України з МВФ, та затримка або припинення надходження фінансування від міжнародних донорів. Економічні наслідки такого розвитку подій погіршуватимуться з огляду на наближення пікових виплат за державним та квазідержавним боргом у 2018–2019 рр. Нагромадження резервів розглядається як чинник нейтралізації негативних очікувань щодо спроможності обмежити негативний вплив

боргових виплат на макроекономічну стабільність та очікування економічних агентів.

Ще одним ризиком макроекономічної стабільності є неприйняття законів, спрямованих на забезпечення стабільності фінансового сектору України, розбудову інституційної спроможності регуляторів фінансового ринку та захист прав споживачів фінансових послуг та інвесторів. Національний банк продовжуватиме роботу з підтримки прийняття Верховною Радою України законопроектів із зазначених питань.

Невизначеність для інфляційного розвитку пов'язана зі зміною адміністративно-регульованих тарифів, зокрема на енергоносії, що може в короткостроковій перспективі відхилити траєкторію інфляції.

У фіскальному секторі найбільш вагомим ризиком для цінової динаміки є підвищення соціальних видатків урядом України більшою мірою, ніж це узгоджується з досягненням цілей щодо інфляції. Такий ризик є особливо актуальним у період підвищеної політичної активності напередодні чергових виборів. Ще одним фіскальним ризиком є можливі зміни в державній політиці субсидіювання домогосподарств, що має вплив на зміну реальних наявних доходів населення та відповідно на сукупний попит в економіці. Надмірне прагнення уряду України щодо фінансування поточних видатків соціального спрямування може призвести не тільки до прискорення інфляції, а й до обмеження державних інвестицій та зростання боргового навантаження. Це негативно впливатиме на середньострокові перспективи економічного зростання.

Для умов України актуальними також залишаються ризики, пов'язані із факторами пропозиції продовольчих товарів: зміна погодних умов, епізоотичної ситуації чи введення торговельних обмежень. Ці чинники можуть суттєво впливати як на урожай сільськогосподарських культур та

показники тваринництва, так і на можливості щодо експорту цієї продукції.

Національний банк реагуватиме на шоки, спричинені реалізацією зазначених ризиків, переважно з використанням ключової процентної ставки виходячи з необхідності приведення інфляції до цільових значень [2].

Отже, в сучасних умовах вирішення питань щодо модернізації грошово-кредитної політики НБУ та мінімізації ризиків щодо її реалізації з метою забезпечення цінової і фінансової стабільності в країні стає вкрай необхідним. Це дозволить покращити прогнозованість економічного розвитку країни і збільшити попит реального сектору на інвестиції, створити умови для поступового зниження ставок за банківськими кредитами, розширення джерел фінансування підприємств і стимулювання економічного розвитку, зниження інфляційних очікувань, підвищити стійкість економіки, грошово-кредитної і фінансової сфер щодо зовнішніх шоків.

Література:

1. Метлушко О. В. Основні засади грошово-кредитної політики: проблеми та перспективи / О. В. Метлушко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// esj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/59.pdf](http://esj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/59.pdf)
2. Основні засади грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу / Рада Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=55564681>
3. Чайковська І. В. Сучасна грошово-кредитна політика України та напрями її вдосконалення / І. В. Чайковська [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// libfor.com/index.php?newsid=22](http://libfor.com/index.php?newsid=22)